

Utoqqaat Illuat Ajarsivasik
Sanatorievej 1320
3920 Qaqortoq

23. november 2023

All. nr./brevnr.:
2023-900-0003-21
Sull./sagsbeh.:
MH/MS/jh/kl/PK

Utoqqat Illuanni Ajarsivasimmi misissuineq

1. Aallaqqaasiut

Utoqqaat Illuanni Ajarsivasimmi Qaqortumiittumi (matuma kingornatigut Ajarsivasimmik taaneqartartussami) misissuineq siumut ilimasaarutigineqareersimasoq Inatsisartut Ombudsmandiannit misissuiartortunit 9. aamma 10. marts 2023-mi ingerlanneqarpoq. Misissuineq taanna Ombudsmandip ataatsimut sulineranut ilaatillugu ingerlanneqarpoq, taamaalillunilu naammagittaalliummik aalajangersimasumik tunngaveqarani misissuinerulluni.

Misissuinerup inatsiseqartitsinikkut tunngavia pillugu paasissutissat nalunaarusiamut ilanngussamiittut innersuussutigaaqka.

Misissuiartortut tassaapput immikkut siunnersorti Monica Schnügger, immikkut siunnersorti Maliina L. Hansen kiisalu oqalutsi/nutserisoq Gerda Kreutzmann Ombudsmandeqarfimmeersut.

Ingerlatsinermi pisortaq Helga Kleist Kommuni Kujalliup (matuma kingorna kommuni) ingerlatsivianeersoq misissuinerup ilaani najuuppoq.

Misissuinermi eqqartorneqartut ilaannaat nalunaarusiami matumani ilanngunneqarput.

Ajarsivasik kommunimilu ingerlatsivik periarfissaqarnikuupput misissuinermi nalunaarusiaagallartumut oqaaseqaateqarnissaminnut. Kommunimit oqaaseqaat

tiguara 18. juli 2023. Aamma oqaaseqaat alla kommunimit tiguara 5. oktober 2023. Oqaaseqaatit pisariaqartortai nalunaarusiamut matumunnga ilanngunneqarput.

2. Misissuinerup piareersarneqarnera ingerlanneqarneralu

Ajarsivasik misissuiartussamaarnermik oqarasuaatikkut 23. januar 2023-mi ilisimatinneqarpoq, misissuinerlu pillugu paasissutissat amerlanerusut allakkatigut 30. januar 2023-meersutigut tigullugit. Ajarsivasik tamatumunnga peqatigitillugu qinnuigaara sulisut, najugaqartut ilaqutaasullu tamaasa misissuissamaarnermik misissuiartortunillu oqaloqateqarnissamut periarfissaqarnerannik ilisimateqqullugit.

Kommuni Kujallermi ingerlatsivik misissuiartussamaarnermik e-mailikkut 30. januar 2023-meersukkut ilisimatippara. Kommunip misissuinermi alapernaaserti-taasutut peqataasinnaanera tamatumunnga peqatigitillugu neqeroorutigaa, tamannalu kissaatigineqarpat ilisimateqqullunga.

Paaqqinniffik najugaqartullu pillugit allakkatigut paasissutissat assigiinngitsut misissuineq sioqqullugu Ajarsivasimmit tiguakka.

Ajarsivasimmi pisortaqtigiit sinnerlugit pisortaq misissuiartortunit misissuinermi oqaloqatigineqarpoq. Taassuma saniatigut sulisut pingasut, najugaqartut arfinillit ilaqutaasullu sisamat misissuiartortunit ataasiakkaarlugit oqaloqatigineqarput.

Ajarsivasiip initai misissuiartortunit aammattaaq misissorneqarput.

3. Ajarsivasik pillugu ataatsimut oqaatigisassat

Ajarsivasik Qaqortumiittoq kommunip utoqqarnik paaqqinniffiutigaa.

Ajarsivasik pingasunik immikkoortorta qarfeqarpoq – immikkoortorta qarfiit nalinginnaasut marluk puigortunngortunullu immikkoortorta qarfik ataaseq.

Ajarsivasik najugaqartunut 48-nut inissaqarpoq. Misissuinerup nalaani Ajarsivasimmi najugaqartut katillugit 37-upput.

Puigortuinngortunut immikkoortortaarfik najugaqartunut aqqanilinnut inissaqarpoq. Misissuinerup nalaani puigortuinngortunut immikkoortortaarfimmi arfi-neq marluk najugaqarput. Najugaqartut sinneri tamarmik immikkoortortaarfinni nalinginnaasuni najugaqarput.

Pisortap misissuisuiartortunut oqaatigaa najugaqartut ilaat 13-14-it immikkoortortaarfinni nalinginnaasuni najugaqartut paaqqutarisarialerujussuusut. Pisortap aammattaaq oqaatigaa najugaqartut ilaat 24-t missaat immikkoortortaarfinni nalinginnaasuni najugaqartut imminnut isumagisinnaasuusut.

4. Ombudsmandip pingaarnerusutigut naliliinera

Pingaarnerusutigut paasisara unaavoq najugaqartut sulisullu misissuiartortunit oqaloqatigineqartut tamarmik Ajarsivasimmiinnertik nuannaralugu oqaatigigaat.

Paasisara aammattaaq unaavoq immikkoortortaarfiit nuannersuusut angerlarsimaffippalaartumillu aaqqissugaasut.

Kiisalu naggataatigut paasisara unaavoq pisortaqtigiiit utoqqarnik paaqqinniffinnik ingerlatsinermik peqataaffignilluarlutillu nuannarinnittuusut, kiisalu ajornartorsiutit najugaqartunit sulisunillu misigineqartartut eqqumaffigigaat.

Pissutsit arlalissuit oqaaseqaateqarnissannut pissutissaqalersippaannga. Taakku tulliuuttuni imm. 5-imit 7-imut allaaserineqarput.

5. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit

5.1. Pissaanermik atuineq periarfissatut kingullertut

5.1.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa pissaanermik atuinerup periarfissatut kingullertut atorineqarnissaa sulisut eqqumaffiguaannartanngikkaat. Pisortalli oqaatigaa sulisut pisuni aalajangersimasuni ajornartorsiummik periaatsit paasiu-minartut atorlugit aaqqiiniaqqaaratik pissaanermik atuigajuttartut.

Pisortap tamatumunnga atatillugu oqaatigaa pissaanermik atuisarneq pillugu tunaartarisassaliortoqarsimanngitsoq.

5.1.2. Sulisut pissaanermik atuinnermut periarfissaat isumaginninnermik suliassa-qarfimmi pissaanermik atuineq pillugu Inatsisartut inatsisaatigut nr. 8-kkut, 20. juni 2022-meersukkut (matuma kingornatigut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmik taaneqartartussakkut) aalajangersarneqarsimapput.

Oqaatigaara utoqqarnik paaqqinniffimmi najugaqartut ilaannaat pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi pineqartunut ilaatinneqarmata. Taamaalilluni pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip ilaa inunnut 18-inik taakkulu sinnerlugit ukiulinnut tunngasoq taamaallaat inunnut annertuumik ataavartumillu tarnikkut pinsinnaasakillimasunut timikkut pinngitsaaliinnermik atuinissamut periarfissiivoq, tak. pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 32, imm. 1. Tassani pissutsit qanoq issusiat apeqqutaatillugu utoqqaat illuanni najugaqartut puigortunngortut ilaatigut pineqarsinnaapput.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit pinngitsaaleeriaatsinik taamaallaat inatsimmi taaneqarsimasunik atuinissamut periarfissiivoq. Taamaalilluni pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sukumiisuvoq, taamaattumillu akuliunnerit inatsimmi erseqqissumik taaneqarsimasut kisimik atorneqarsinnaallutik.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 1, imm. 1-ikkut aalajangersarneqarpoq pissaanermik atuineq qaqutigunnaq pisariaqarlunnarfiaatigut aatsaat atorneqartassasoq. Aalajangersakkamit tassannga aammattaaq erserpoq pissaanermik atuineq isumassuinnermut isumaginninnikkullu perorsaalluni ikiuinnermut taarsiullugu atorneqanngisaannassasoq.

Aalajangersagaq taanna pillugu oqaaseqaatinit erserpoq pissaaneq pinaveersaartitsiniutitut atorneqassanngitsoq, soorlu najugaqartoq pissaanermik atuisariaqalersitsisumik siusinnerusukkut iliuuseqareersimappat. Tassunga taarsiullugu taamatut pissusilersornermut pissaanermik atuisariaqalersitsisumut pissutaasut qu-laajarniarneqartariaqarput, pisullu pissaanermik atuinissamik pisariaqalersitsiviusinnaasut pinaveersaartillugit, soorlu periaatsinik allanngortitsinikkut. Apo-raannerit pilerfii perorsaannikkut periaatsit atorlugit tamatigut pakkersimaarniarneqartussaapput. Taamaalilluni pissaaneq najugaqartumik ikiorniarluni periarfissatut kingullertut taamaallaat atorneqarsinnaavoq, perorsaannikkut periarfissat allat tamarmik misilinneqareersimappata.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 1, imm. 2-mit aammattaaq erserpoq pissaanermik atuineq anguniakkanut napertuuttuussasoq.

Aalajangersagaq taanna pillugu oqaaseqaatinit erserpoq pissaanermik atuinermi pisumi pissutsit sillimmaanneqassasut, pisumilu najugaqartup pisinnaatitaaffii akuliuffigineqartut mianerinnilluni oqimaalutarneqassasut. Isiginiagassat akuliunnermut tunngavilersuutaasut pisariaqassusiat pisumullu naleqquttuunerat tamatumunnga peqatigitillugu nalilersorneqassasut.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 1, imm. 3-kkut aamma aalajangersarneqarpoq pissaanermik atuineq pisariaqarnerpaanuinaq killilerneqassasoq sapinngisamillu qajassuarnerpaamik sivikinnerpaamillu pisassasoq.

Kiisalu pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 1, imm. 4-kkut aalajangersarneqarpoq pissaanermik atuineq pisumi pissutsinut naapertuuttuutinneqassasoq.

Tassa imaappoq aalajangersagaq taanna pillugu oqaaseqaatini oqaatigineqartuq sulisut pissaanermik atuineq najugaqartullu nammineq aalajangiisinnaatitaaneranut akuliunnerit suulluunniit sioqqullugit najugaqartup iliuuseqarnermi pisariaqartumi nammineq piumassutsi malillugu peqataanissa anguniarlugu periarfissat tamaaa misilissimassagaat.

5.1.3. Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunip uannut oqaatigivaa pissaanermik atuisarneq maannakkut iliuusissatut kingullertut atornerussimasoq. Tassunga atatillugu kommunimi oqaatigineqarpoq pissaanermik atuineq pillugu sulisut ilinniartinneqarsimasut, kiisalu aamma sulisut ilinniarsimanngitsut ilinniartinneqarnissaanni aallarnisaaneq aallartinneqarsimasoq.

Kommunip oqaaseqaataa tusaatissatut tiguara.

*Ajarsivasiup pissaanermik atuisarneq pillugu tunaartarisassaliornissani isumaliu-
tersuutigissagaa kaammattuutigaara, taamaalillutik sulisut pisuni sorlarni pissaanermik atuisoqarsinnaaneraniq eqqumaffiginnilersinnaaqqullugit.*

Immikkoortortamut tassunga atatillugu allamik iliuuseqaqqissanngilanga.

5.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip tunniunneqartarnera

5.2.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip nutaap 1. januar 2023-mi atuutilersimanera eqqumaffigisimanngikkitsik. Taamani pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi malittarisassat pisortaqatigiinnit 2019-imi eqqumaffigineqalersimapput. Pisortaqatigiit tamatuma kingor-natigut kommunip utoqqarnik paaqqinniffiini sulisunik pissaanermik atuisarneq pillugu 2022-mi pikkorissartitsisimapput.

Pisortap taamatuttaaq oqaatigaa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sulisunut tunniunneqarneq ajortoq.

Pisortap oqaatigaa sulisut nutaat suliffimmi ilitsersorneqartartut, tassanilu soorlu sulisut pillugit malittarisassat ilitsersuutigineqartarlutik. Suliffik pillugu paasisstissat sinneri immikkoortortaqaarfimmi ataasiakkaani pisortanit sulisunut nutaanut tunniunneqartarput.

Pisortap oqaatigaa sulisut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip imarisaa ator-neqarneralu pillugit ilitsersorneqarnissaannik qulakkeerisumik ataqatigiissaagaa-sumik suliniuteqartoqarneq ajortoq.

5.2.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 2, imm. 1-ikkut aalajangersarneqarpoq utoqqarnik paaqqinniffinni sulisut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assilineranik tunineqartassasut. Taamatuttaaq tassani aalajangersarneqarpoq sulisut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmik tigusaqarsimanertik inatsisillu imarisaanik ilitsersorneqarsimanertik atsiornermikkut uppersartasagaat.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 2-kkut aalajangersarneqarpoq:

“**§2.** Inatsisartut inatsisaanni matumani ilaatinneqartuni ulloq unnuarlu paaqqinnit-tarfinni, najugaqarfinni illersugaasuni, ulloq unnuarlu neqeroorutini aamma utoqqarnik paaqqinniffinni, Inatsisartut inatsisaata massuma assilillugu sanaqqinneqarneranik sulisut tamarmik tigussapput taassumalu imarisai pillugit ilitsersuunneqassallu-

tik. Sulisup tigusinini imarisaanillu ilitsersuunneqarnini pillugit uppersaammik allaganngorlugu atsiussaaq.

Imm. 2. Inatsisartut inatsisaata massuma assilillugu sanaqqinneqarneranik tunniussinissaq imarisaalu pillugit ilitsersuinissaq aqutsisup taassumaluunniit tullersortaata pisussaaffigaa.”

Aalajangersagaq taanna pillugu oqaaseqaatinit makku erseput:

“Imm. 1-imut

Inuit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni, ulloq unnuarlu neqeroorutini, najugaqarfinni illersugaasuni utoqqarnullu paaqqinnittarfinni sulisut, pissaanermik atuineq pillugu malittarisassat suut atuunnersut pillugit ilinniartinneqarsimanissaat tunngaviumik pisariaqarpoq.

Sulisunut nutaanut tamanut ilisarititsinermi taamaammat pissaanermik atuineq pillugu malittarisassat atorneqarnissaat eqqartorneqassapput. Tassani atorfinitsitaanerup qanoq sivistiginera apeqqutaanngilaq. Taamaammat piffissami killilimmi imaluunniit naatsorsuutigineqartutut sivikitsuinnarmik atorfinitsitsinerni ilisarititsisoqassaaq.

Malittarisassanik tigusinini pissaanermillu atuineq pillugu sulilersup suliaqarfissaani pissaanermik atuineq pillugu malittarisassat pillugit pinngitsuugassaangitsumik ilitsersuunneqarnini pillugit uppersaammik allaganngorlugu sulisoq atsiussaaq.

Suliassaqarfinni pissaanermik atuiffiusuni sulisut, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinni, ulloq unnuarlu neqeroorutini aamma utoqqarnik paaqqinniffinni malittarisassat atorneqartut pillugit paasinninnissaat aalajangersakkami siunertarineqarpoq.

Sulisup Inatsisartut inatsisaata assilineranik taamaallaat tunineqarnera taamaammat naammanngilaq. Sulisoq malittarisassat atorneqarnissaannut aamma ilitsersorneqassaaq, taamaalilluni sulisup malittarisassat najugaqarfinni ataasiakkaani atorneqarnissaat paasissammagu. Atsiorlugu uppersaanermigut sulisup malittarisassanik tiguisimanini paasinnissimaninilu uppersassavaa.

Imm. 2-mut

Suliassaqarfimmi naleqquttumi malittarisassat pillugit ilitsersuinnermut akisussaasuu-
neq aqutsisumiippoq imaluunniit taassuma tullersortaaniilluni. Aqutsisup ilitsersuinis-
samik pisussaaffiup sulisunut allamut tunniussisinnaanera akornutissaqanngilaq.
Naggataani sulisup Inatsisartut inatsisaannik tunineqarnissaa, sulisullu imaa atorne-
qarnissaalu pillugit naammattumik ilitsersorneqarnissaa aqutsisup taassumaluunniit
tullersortaata akisussaaffigaa.”

5.2.3. Uanga naliliinera unaavoq pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisip assi-
linerata sulisunut tunniunneqartarnissaata pisussaaffiunerat pisortaqatigiit ilisi-
masimannngikkaat.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunip uannut oqaatigivaa
pisortaqatigiit aatsaat marts 2023-mi maluginialersimagaat pissaanermik atuineq
pillugu inatsit nutaaq 1. januar 2023-mi atuutilersimasoq. Imatut paasivara
utoqqaat illuanni pisortaqatigiit tamatuma kingornatigut inatsisip tamatuma
piviusunngortinneqarnissaa qanoq iliuuseqarfigilersimagaat.

Aamma kommunimit oqaatigineqarpoq sulilersut nutaat pissaanermik atuineq
pillugu inatsisip assilineranik tunineqartartut. Kommunimit oqaatigineqarpoq
sulisut atorfeqareersut suli pissaanermik atuineq pillugu inatsisip assilineranik
suli tunineqarsimannngitsut.

Malugaara pisortaqatigiit pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit utoqqarnik
paaqqinniffinni sulisunut namminneq suliniuteqarnermikkut pikkorissaassutigisi-
magaat. Tamanna pitsaasutut isigaara.

Aamma maluginiarpara kommuni Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit
ilinniartitsisoqarnissaanik ujartuisut.

*Imatut paasivara, kommuni Ajarsivasimmilu pisortaqatigiit siunissami
qularnaarniaraat pissaanermik atuineq pillugu inatsisip sulisunut tamanut
tunniunneqassasoq, kiisalu aamma sulisut ilitsersorneqassasut inatsisip imaanik
aamma atorneqarnissaanik.*

*Kommunip oqaaseqaataa tusaatissatut tiguara immikkoortortamullu
tamatumunnga allamik iliuuseqaqqissanngilanga.*

5.3. Nalunaarutiginninnerit

5.3.1. Utoqqarnik paaqqinniffik najugaqartullu pillugit allakkatigut paasissutissat assigiinngitsut misissuineq sioqqullugu Ajarsivasimmit tiguakka.

Ajarsivasiup allagai ilaatigut tiguakka, taakkunanngalu erserpoq pissaanermik atuneq ataaseq 2022-mi nalunaarutigineqarsimasoq.

Allakkanit nassiunneqartunit taakkunannga aammattaaq erserpoq pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit aatsaat 2022-ip naajartornerani atulersimagaa, taman-nalu suli ingerlasoq.

Kiisalu allakkanit taakkunannga erserpoq sulisut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit pillugu 2022-p naajartornerani pikkorissarneqarsimasut.

Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa sulisut pissaanermik atuinernik nalunaarutiginnittarnermik pikkorissaanermi ilinniartinneqarsimasut, tamannali massakut sulinermi piviusunngortillugu suli atorineqanngitsoq.

Pisortap oqaatigaa pissaanermik atuneq annertusoq, pissaanermilli atuinert nalunaarutigineqarneq ajortut. Pisortap ilimagaa pissaanermik atuinert quliugaa-ngata marluinnaat nalunaarutigineqartartut.

Pisortalli tamatumunnga peqatigitillugu oqaatigaa pissaanermik atuneq 2022-mi ukiakkumiit annikilleriariarujussuarsimasoq.

Pisortaqatigiit periaatsimik nutaamik qanittukkut aallartitsisimapput, tassanilu anguniarneqarluni sulisut pisortaqatigiinnik attaveqarfiginnereersimatinnatik pissaanermik najugaqartunut atuisassanngitsut. Pisortalli oqaatigaa sulisut angunia-gaq taanna malinngikkaat.

Pisortap aammattaaq oqaatigaa immikkoortortaqarfimmi pisortat nalunaarutiginninnermi immersugassamik tullianik immersuisoqalerpat peqataassasut immikkoortortaqarfinni pisortanut isumaqatigiissutigineqarsimasoq.

Kiisalu pisortap oqaatigaa pissaanermik atuisarnermik nalunaarutiginninnermi periaaseq qulaajarniarlugu kommuni oqaloqatiginiarneqarsimagaluartoq, kommunili tamanna pillugu uterfiginnissimangitsoq.

5.3.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 38-kkut aalajangersarneqarpoq timikkut pissaanermik atuineq inerteqqutaangitsoq, inuup timikkut annertuumik ajoqusernissamut imminut allanilluunniit ulorianartorsiortitsinissaa ilimanavissumik aarlerinaateqarpat, pisunilu ataasiakkaani pissutsit tamanna pisariaqarluinnalersippassuk. Pissaanermik atuineq taamaattoq pisuni ataasiakkaani pissutsit tunngavigalugit naleqqussarneqassaaq aamma pisariaqarluinnartumit annertunerussanani, tak. § 38, imm. 2. Aalajangersakkat taakku imaattunik oqaasertaqarput:

“ **§ 38.** Timikkut pissaanermik atuineq inummik aalajangiilluni tigumminninnertut ilusilik, imaluunniit inimut allamut nuutsinertut ilusilik inerteqqutaangilaq, imaattoqarpat:

- 1) inuup timikkut annertuumik ajoqusernissamut imminut allanilluunniit ulorianartorsiortitsilernissaa ilimanavissumik aarlerinaateqarpat, aamma
- 2) pisuni ataasiakkaani pissutsit tamanna pisariaqartilluinnarpassuk.”

Pissaanermik atuineq sunalunniit utoqqarnik paaqqinniffimmit nalunaarsorneqartussaavoq kommunimilu uninngavigisami kommunalbestyrelsimut Naalakkersuisunullu nalunaarutigineqartussaallunilu, tak. pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 48, imm. 1. Nalunaarutiginninnermi immersugassat immikkut ittut Naalakkersuisunit suliarineqarsimasut nalunaarsuinnermi nalunaarutiginninnermilu atorineqartartussaapput, tak. § 48, imm. 2.

Pissaanermik atuinissamut piginnaatitsissut siumut akuerisaq pigineqangippat ingerlaannartumik kingusinnerpaamillu iliuuseqarfiginninnerup aqaguani nalunaarsuisoqartassaaq. Tamanna pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 49, imm. 1, nr. 1-ikkut aalajangersarneqarpoq.

Pissaanermik atuinissamut piginnaatitsissut siumut akuerisaq pigineqangippat pissaanermik atuinikkut iliuuseqarfiginninnerit nalunaarsorneqartut ingerlaannaq akuliunnerullu pineranit kingusinnerpaamik ullut pingasut qaangiutsinnagit

kommunimi uninngavigisami kommunalbestyrelsimut, kommunimut najugarivitamut aamma Naalakkersuisunut nalunaarutigineqartartussaapput, tak. pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 49, imm. 2.

Aalajangiilluni tigummininnermut, timikkut eqqiluisaarnermut, ujatsiutininik an-noraaminernik atuinermut, kalerrisaareriaatsinik sumiiffissiueriaatsinillu inum-mut atasunik atuinermut, matunik ammaassutinik immikkut ittunik atuinermut inigisamillu anitsaaliuinnermut atatillugu pissaanermik atuneq pineqarpat akuliun-neq ingerlaannartumik kingusinnerpaamillu ullup akuliuffiusup aqaguani nalunaar-sorneqassaaq. Tamanna pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 50, imm. 1-ikkut aalajangersarneqarpoq. Iliuserineqartut nalunaarsorneqartut kommunimut uninngavigisamut, kommunimut najugarivitamut aamma Naalak-kersuisunut qaammatikkaartumik nalunaarutigineqartartussaapput. Tamanna pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 50, imm. 2-kkut aalajangersarne-qarpoq.

5.3.3. Uanga naliliinera unaavoq Ajarsivasimmi pisortaqtigiit pissaanermik a-tuisarneq pillugu inatsimmi pissaanermik atuinernik nalunaarutiginnittussaataa-neq pillugu malittarisassat naammattumik ilisimasaqarfiginngikkaat.

Oqaatigaara pisortap misissuiartortunut oqaatigigaa pissaanermik atuneq assut annikilleriarsimasoq.

Paasissutissiissutigineqartulli tunngavigalugit manna tunngaviutittariaqarpara, tassalu siusinnerusukkut sulilumi aamma massakut pisuni aalajangersimasuni pissaanermik atuisoqartarsimasoq atuisoqartartorlu, pissaanermillu atuinert taakku pisut kingornisigut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi tamanna pillugu malittarisassat tunngavigalugit nalunaarutigineqartarsimannngitsut nalu-naarutigineqartannngitsullu.

Nalunaarusiaagallartog manna tunngavigalugu kommunimit uppernarsarneqarpoq pissaanermik atuinernik iliuserineqartartorpassuit nalunaarsorneqartarsimannngitsut aamma nalunaarutigineqartarsimannngitsut.

Aamma kommunimit oqaatigineqarpoq pissaanermik atuinermi nalunaarsuisarneq aamma nalunaarutiginnittarneq maannakkut sapaatit akunneri allortarlugit pisortaqatigiinni ataatsimiinnerni ilanngunneqartartoq, taamaalillutik pisortaqatigiit ataavartumik pissaanermik atuneq pillugu periuseq isummerfigisarlugu.

Ajarsivasiup najugaqartuminut pissaanermik atuinernik pisimasunik piffissami si-visunerusumi nalunaarsuisarsimannginnera nalunaarutiginnittarsimannginneralu isorisarialerujussuartut isigaara.

Kommunip oqaaseqaataa tunngavigalugu paasisara unaavoq, Ajarsivasimmi pisortaqatigiit pissaanermik atuneq pillugu nalunaarsuisarneq aamma nalunaarutiginnittarneq ukkatarigaat.

Kommunip oqaaseqaataa tusaatissatut tiguara immikkoortortarlu taanna pillugu allamik iliuuseqassanngilanga.

5.4. Timikkut eqqiluisaarnermut atatillugu pissaanermik atuinissamut siumut akuersissutit

5.4.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit akuliunnissamut sunik periarfissiinersoq sulisut ilisimangikkaat.

Pisortap oqaatigaa pisortaqatigiit kommunimut saaffiginnissimasut, timikkut eqqiluisaarnermut atatillugu pissaanermik atuinissamut siumut akuersissummik qinnuteqaammik tunniussinermi periaaseq apeqqutigalugu, kommunili tamanna pillugu uterfiginnissimangitsoq.

Pisortap oqaatigaa Ajarsivasik timikkut eqqiluisaarnermut atatillugu pissaanermik atuinissamut siumut akuersissutinik atuuttunik massakkut peqanngitsoq.

5.4.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 39-kkut aalajangersarneqarpoq pisuni aalajangersimasuni inunnik aalajangiilluni tigumminninnikkut timikkut pissanermik atuinissamut periarfissaqartoq, tamanna inuk timikkut eqqiluisarneq eqqarsaatigalugu isumassorniartarlugu pisariaqarluinnartutut isigineqarpat.

Taamaaliornissarli kommunimi najugarivitami kommunalbestyrelsimit siumut akuerineqareersimassaaq.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 39-kkut makku aalajangersarneqarput:

“§ 39. Inuttut eqqiluisaarnermut atatillugu pineqartup isumassorneqarnissaata isumaginissaanut tamanna pisariaqarluinnartutut isigineqarpat, najugaqarfimmi aqutsisup taassumaluunniit tullersortaata inummik aalajangiullugu tigumminninnertut ilusilerlugu pissaanermik atuisinnaanera, kommunimi angerlarsimaffigisami kommunalbestyrelsip qaqutigunnaq aalajangersinnaavaa. Inuttut eqqiluisaarnermut atatillugu pissaanermik atuinerup siunissami pinngitsoornissaa tamatuma peqatigisaanik qulakkearniarneqassaaq.

Imm. 2. Imm. 1 malillugu timikkut pissaanermik atuneq tulliuttuni eqqiluisaartoqarnerani akuerineqarsinnaassaaq:

- 1) Kigutininik saliineq.
- 2) Unngiarneq.
- 3) Qulinneq, uffarneq atisanillu taarsiineq.
- 4) Nujaajartinneq kukiartinnerlu.
- 5) Nangernik nalequttanillu taarsiineq.
- 6) Ammimik paarsineq.
- 7) Ulussat iluini qarngullu iluani nerisat sinnikuinik piianeq.

Imm. 3. Eqqiluisaartoqarnerani pissutsit piviusut suut aalajangiinermi pineqarnerisut kommunalbestyrelsip aalajangiinerani erseqqissaatigineqassaaq.

Imm. 4. Aalajangiullugu tigumminninnermut ikiuutitut atortunik atuisoqassanngilaq, taamaattoq § 40 takuuk, aamma aalajangiullugu tigumminneriaaseq taamatullu iliornikkut anguniagaasoq imminnut naleqqiullutik atsikkutigiissittussaapput.

Imm. 5. Aalajangersagaq manna malillugu timikkut pissaanermik atuneq piffissami qaammatit pingasut tikillugit sivisussusilimmi akuerineqarsinnaavoq. Imm. 2, oqaaseqatigiit aappaat malillugu kommunalbestyrelse piffissamik sivitsuisinnaavoq, qaammatinilli 6-inik sivisunerunngitsumik, pineqartumi eqqiluisaarnikkut pissutsit pitsaanerulersinniarlugit periaatsit allat peqatigisaanik ineriartortinneqassammata.

Imm. 6. Inummi imm. 1 malillugu siusinnerusukkut aalajangiiffigineqareersimasumi, tarnikkut annertuumik ataavartumillu pisinnaasakillismaneq suli ajorseriaateqaqqippat, pisuni eqqiluisaarnermut tunngasuni timikkut pissaanermik atuneq aalajangiullugu tigumminninnertut ilusilik, qaammatit 3 tikillugit atuuttussamik akuersissutigeqqinneqarsinnaavoq, piffissallu taassuma qaammatit 6 tikillugit sivitsorneqarsinnaanera periarfissaavoq.”

5.4.3. Utoqqarnik paaqqinniffimmi najugaqartoq pisariaqarneratut paaqqutari-sinnaajumallugu isumassorsinnaajumallugulu pinngitsaaliinermik atuisariaqarfiu-sunik pisoqarsinnaasarnera paasisinnaavara.

Erseqqissumilli aalajangiisuusooq unaavoq utoqqarnik paaqqinniffimmi sulisut najugaqartunut pissaanermik taamaallaat inatsimmik unioqqutitsinatik atuisarnis-saat, pissaanermillu taamatut atuinerup najugaqartut inatsiseqartitsinikkut in-narlitsaalineqarnerat pissusissaatut isiginiarlugu pisarnissaat.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq kommunalbestyrelsimut suliap saqqummiunnissaa sulissutigineqartoq.

Ajarsivasiup timikkut eqqiluisaarnermut atatillugu pissaanermik atuinissamut kommunimi najugarivitami kommunalbestyrelsimut siumut akuersissummik pe-qarnerluni qulakkeeqqaarnagu tamatumunnga atatillugu pissaanermik atuisarne-ra isorisarialittut isigaara.

Imatut paasivara, kommuni suliniummik aallartitaqarsimasooq qularnaarinnittussamik pissaanermik atuneq pillugu inatsisip malinneqarnissaanut.

Ajarsivasiup pissaanermik atuisarneeq pillugu inatsimmi pissaanermik atuinissa-mut siumut akerineqartarneeq pillugu malittarisassat malissagai inassutigaa, matumani pissaanermik atuinissamut siumut akuersissummik qinnuteqaateqar-nermi periaaseq pillugu kommunimik suleqateqarneeq ilanngullugu eqqarsaatiga-lugu.

5.5. Puigortunngortunut immikkoortorta qarfirmi malussarniut

5.5.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa puigortunngortunut immikkoortor-taqarfiup matuata silarliup killingani malussarniut ikkunneqarsimasooq, taamaa-lilluni najugaqartup immikkoortorta qarfirmik qimatsinera sulisunit sapinngisa-mik pilertornerpaamik paasineqarsinnaalersillugu.

Pisortap oqaatigaa malussarniutip ikkunneqarnissaanut akuersissut kommunal-bestyrelsimut qinnutigineqarsimanngitsoq.

Malussarniut taanna misissuiartortut Ajarsivasimmi angallanneqarnerminni puigortunngortunut immikkoortorta qarfimmi takunngilaat.

5.5.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit kalerrisaareriaatsinik inunnut ataasiakkaanut atugassanik atuisoqarsinnaaneranut ilaatigut periarfissiivoq.

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 41-kkut ilaatigut makku aalajangersarneqarput:

“**§ 41.** Najugaqarfimmi aqutsisoq taassumaluunniit tullersortaa, systeminik kalerrisaarutinik [...] inunnut ataasiakkaanut atugassanik piffissami killilikkami atuisinnaanerat kommunimi angerlarsimaffigisami kommunalbestyrelsip aalajangiiffigisinnavaa, imaattoqartillugu:

- 1) meeqqap najugaqarfimmik qimatsinermigut imminut allanilluunniit timikkut ajoqusernissamut ulorianartorsiortitsilernissaa aarlerinaateqarpat,
- 2) pisuni ataasiakkaani pissutsit aarlerinartup tamatuma pinngitsoortinnissaanut pisariaqartippassuk.

Imm. 2. Atortut inuup inigisamit qimatsineranik maluginnissinnaasut [...] imm. 1 malillugu systeminik kalerrisaarutinik systeminilluunniit sumiiffissiutinik inunnut ataasiakkaanut atugassanik utaqqiisaagallartumik atuisinnaanermut aalajangiisinnaanermi taamaallaat ilaatinneqarput.

Imm. 3. Pineqartup akerlerinngippagu, inummut eqqarsartaatsikkut sanngiillisimanerup kinguneranik tarnikkut pisinnaasakillisisimanerup ajorsiaartortup kinguneranik pisinnaasakillisisimasumut, systeminik kalerrisaarutinik [...] atuneq aallartinneqarsinnaavoq. Inuup systeminik kalerrisaarutinik systeminilluunniit sumiiffissiutinik inunnut ataasiakkaanut atugassanik atuinissaq akerlerippagu, imm. 1 malillugu taakku atorneqarnissaat kommunalbestyrelsip aalajangiiffigisinnavaa. Uniffiup aappaa malillugu aalajangiinerup piffissami killiligaanngitsumi atuunnissaa aalajangerneqarsinnaavoq. Taamaattoq suliniut pillugu aalajangiinermi piumasaqaatit atuukkunnaarpata, suliniut unitsinneqassaaq.”

5.5.3. Paasisara unaavoq puigortunngortunut immikkoortorta qarfimmi malussarniut kalerrisaareriaatsitut atorneqartoq, kalerrisaareriaaserlu taanna najugaqartunut aniniartartunut atorneqartussatut naatsorsuutigineqartoq. Tamatumungali peqatigitillugu paasisara unaavoq malussarniutip najugaqartut puigortunngortunut immikkoortorta qarfimmit anisut tamarmik, imaaginnanngitsoq najugaqartut ataasiakkaat, nalunaarsortarai.

Uanga tamanna tunngavigalugu naliliinera unaavoq maluginiut inummut ataasiinarmut malussarniutitut atornerarani ataatsimullu kalerrisaareriaatsitut atornerqartoq.

Immikkoortumi 5.1.1-imi oqaatigineqartutut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi malittarisassat sukumiisuupput, taamaattumillu akuliunnerit inatsimmi erseqqissumik taaneqartut kisimik atornerqarnissaat periarfissaavoq.

Uanga tamanna tunngavigalugu nalilinera unaavoq ataatsimut kalerrisaareriaaseq pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit malillugu tassaasoq inatsimmik unioqutitsilluni akuliunneq.

Uangali naliliinera unaavoq malussarniut inuk ataaseq eqqarsaatigalugu kalerrisaareriaatsitut atornerarsinnaasoq, puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmi najugaqartut ataasiakkaarlugit siumut akuersissutinik peqartoqarpat.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq, suliap kommunalbestyrelsimut saqqummiunneqarnissaa sulissutigineqartoq.

Peqatigitillugu kommunimit oqaatigineqarpoq isumaginninnermi pisortamit malussarniut akuerineqarsimasoq. Uanga naliliinera malillugu akuersineq naammangilaq, tassami pissaanermik atuneq pillugu inatsimmi § 41, imm. 1-imi ersersinneqarmat kommunalbestyrelsimit akuerineqaqqaassasut inunnut ataasiakkaanut malussarniutit.

Ajarsivasiup puigortunngortunut immikkoortortaqarfimmi kalerrisaareriaatsimik kommunimi najugarivitami kommunalbestyrelsip siumut akuersissutaanik peqarani atuinera isorisarialittut isigaara.

Ajarsivasiup malussarniummik ataatsimut kalerrisaareriaatsitut kommunimi najugarivitami kommunalbestyrelsip siumut akuersissutaanik peqarani atuinera isorisarialittut aammattaaq isigaara.

Ajarsivasiup malussarniut atorunnaassagaa inassutigaaara. Inuit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit kalerrisaareriaatsinik suli pisariaqartitsisoqarnerseq Ajarsivasiup isumaliutersuutigissagaa kaammattuutigaara.

Inassuteqarpunga Ajarsivasimmi pissutsit aaqqiivigineqassasut pissaanermik atuineq pillugu inatimmi malittarisassat malillugit, tassunga ilanngullugu kommunalbestyrelsip akuersissutaa piniarneqassaaq.

5.6. GPS-imik atuineq

5.6.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa GPS-imik najugaqartumut ataatsimut aniniartartarujussuarmut atugassamik pisisoqarsimasoq.

Pisortap oqaatigaa GSP taanna najugartup qaatiguuanut ikkunneqarsimasoq, najugaqartullu tamanna akerlilersorsimanngikkaa.

Pisortap tamatumunnga atatillugu oqaatigaa GPS ikumajuaannartooq, najugartullu sumiinnera GPS-ip minutsit tallimakkaarlugit nalunaarsortaraa.

Pisortap oqaatigaa GPS-ip atorneqarnissaanut akuersissut najugaqartup kommunut najugarivitaanit pissarsiariniarneqarsimanngitsoq.

5.6.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit ilaatigut kalerrisaarummik inummut ataatsimut naatsorsuussamik atuinissamut periarfissiivoq.

§ 41. Najugaqarfimmi aqutsisoq taassumaluunniit tullersortaa, [...] systeminilluunniit sumiiffissiutinik inunnut ataasiakkaanut atugassianik piffissami killilikkami atuisinnaanerat kommunimi angerlarsimaffigisami kommunalbestyrelsip aalajangiiffigisinnavaa, imaattoqartillugu:

2) meeqqap najugaqarfimmik qimatsinermigut imminut allanilluunniit timikkut ajoqusernissamut ulorianartorsiortitsilernissaa aarlerinaateqarpat,

2) pisuni ataasiakkaani pissutsit aarlerinartup tamatuma pinngitsoortinnissaanut pisariaqartippassuk.

Imm. 2. Atortut [...] inuup inigisamit qimatsisimasup nassaarinissaanut atorneqarsinnaasut imm. 1 malillugu [...] systeminilluunniit sumiiffissiutinik inunnut ataasiakkaanut atugassianik utaqqiisaagallartumik atuisinnaanermut aalajangiisinnaanermi taamaallaat ilaatinneqarput.

Imm. 3. Pineqartup akerlerinngippagu, inummut eqqarsartaatsikkut sanngiillisimane-
rup kinguneranik tarnikkut pisinnaasakillisimanerup ajorsiertortup kinguneranik pi-
sinnaasakillisimasumut, [...] systeminilluunniit sumiiffissiutinik inunnut ataasiakkaa-
nut atugassianik atuineq aallartinneqarsinnaavoq. Inuup [...] systeminilluunniit su-
miiffissiutinik inunnut ataasiakkaanut atugassianik atuinissaq akerlerippagu, imm. 1
malillugu taakku atorineqarnissaat kommunalbestyrelsip aalajangiiffiginnaavaa. Unif-
fiup aappaa malillugu aalajangiinerup piffissami killiligaanngitsumi atuunnissaa aalaja-
ngerneqarsinnaavoq. Taamaattoq suliniut pillugu aalajangiinermi piunasaqaatit
atuukkunnaarpata, suliniut unitsinneqassaaq.”

5.6.3. Paasisara unaavoq inummik ataatsimik sumiiffissiutip najugaqartup inigi-
sami avataani ingerlanerinnaa nalunaarsortanngikkaa, GPS-illi najugaqartup su-
miin-era ingerlaavartumik, minutsilli tallimakkaarlugit kingumut, nalunaarsorta-
raa.

Tamanna tunngavigalugu paasisara unaavoq kalerrisaareriaaseq najugaqartup
ingerlanerani atavartumik nakkutiginninnermut atorineqarsinnaasoq pineqar-
toq.

Uanga naliliinera unaavoq taamaaliornissamut pissaanermik atuisarneq pillugu
inatsimmi malittarisassani inatsisikkut tunngavissaqanngitsoq, tak. § 41, imm. 2.

Innuttaasup pineqartup pisinnaasaqassutsimigut anikilleriarsimaneq najugaqar-
tup kommunimut najugarivitaani kommunalbestyrelsip akuersissutaanik pissa-
anermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 41, imm. 3 tunngavigalugu pissarsiniar-
nissap pisariaqartinneqarunnaarneranut pissutaasinnaanersoq naliliinissamut
tunngavissanik pisariaqartunik peqanngilanga.

Malugeqqullugili oqaatigaara kalerrisaareriaatsinik teknikkikkulluunniit atortuler-
suutinik allanik atuinerup isumaginninnermi perorsaanikkut suliniuteqarneq taar-
sertussaannngikkaa, imaluunniit najugaqartup puigortunngortup sulisullu toqqar-
tumik attaveqatigiinnerannut taartaassanngitsoq.

Nalunaarusiaagallartooq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq
GPS-it atorineqarnissaat ingerlatsinermi pisortaq aamma isumaginninnermi
pisortaq peqatigalugit eqqartorneqarsimasooq.

Peqatigitillugu kommunimit oqaatigineqarpoq kommunimi isumaginninnermi pisortamit GPS-ip atorneqalernissaa akuerineqarsimasoq. Uanga naliliinera unaavoq, akuersineq taanna naammangitsoq, tassami pissaanermik atuineq pillugu inatsimmi § 41, imm. 1-imi ersersinneqarmat inunnut ataasiakkaanut malussarniutit atorneqarnissaat kommunalbestyrelsimit akuerineqaqqaassasut.

Ajarsivasiup kalerrisaareriaatsimik najugaqartup ingerlaneranik ataavartumik nakkutilliissutitut taamaaliornissaminut inatsisikkut tunngavissaqarani atuinera isorisarialittut isigaara.

Najugartooq sumiiffissiummik atortulissallugu pisariaqartinneqartooq Ajarsivasik naliliiguni pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi malittarisassat tunngavigalugit taamaaliussasoq inassutigaa, tassunga ilanngullugu kommunalbestyrelsip akuersissutaa.

5.7. Pulaartoqarnissamik killilersuineq

5.7.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa najugaqartut pulaartoqarnissamut periarfissaat Ajarsivasiip nalinginnaasumik killilersorneq ajorai.

Pisortalli pisoq tamatumunnga peqatigitillugu oqaluttuaraa, tassanilu oqaatigalugu najugartumut ilaqutaasoq aalajangersimasoq inini ataatsimoortarfinneeqqusaajunnaarsimasoq. Pisortap erseqqissaatigalugu oqaatigaa ilaqutaasoq taanna najugaqartup ineeraani isersimanissaminut suli periarfissaqartooq.

Pisortap nassuiaatitut oqaatigaa ilaqutaasup taanna tarnikkut nappaatiliusoq, najugaqartunullu allanut akornutaasartooq, DVD-nimmi najugaqartunut allanut tuniniaaniarsarisarami.

Pisortap oqaatigaa pulaarnissamut killilersuinnermut tassunga kommunimi uningavigisami kommunalbestyrelsip akuersissutaanik pissarsiniartoqarsimangitsoq.

5.7.2. Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 44-kkut aalajangersarneqarpoq utoqqarnik paaqqinniffinni najugaqartut kimit pulaarneqarnissartik namminneq aalajangissagaat.

Pisunili aalajangersimasumi pulaartut aalajangersimasut ininut ataatsimoortarfinnut isersinnaanerisa killilersornissaannut periarfissaqarpoq.

Pissaanermik atuisarneq pillugu § 45-kkut makku aalajangersarneqarput:

“§ 45. Najugaqarfinni § 44-mi taaneqartuni ininut ataatsimoorussanut pulaartut ilaasa isersinnaanerata killilersorneqassasoq, kommunimi najugaqarfigisami kommunalbestyrelsip aalajangersinnaavaa, imaattoqarpat:

- 1) pulaartuq najugaqartunut allanut sulisunulluunniit nakuuserpat nakuusernissamiluunniit qunusaarippat, imaluunniit allatut najugaqartut sinnerinut sulisunulluunniit ulorianartorsiortitsisumik pissusilersuuteqarpat,
- 2) pulaartuq, timikkut nakuuserneq pineqanngikkaluartuq, najugaqartunut allanut sulisunulluunniit ajoqusersuippat imaluunniit nakkarsaappat, imaluunniit
- 3) pulaartup pissusilersornera annertuumik uumitsatsitsippat imaluunniit najugaqartunut allanut sulisunullu nalinginnaasumik toqqissisimannginermik pilersitsippat.

Imm. 2. Pulaartup inigisap ilaanut najugaqartup kisimi atorsinnaasaanut isersinnaanissaa kommunalbestyrelsip imm. 1 malillugu aalajangiinermini qulakkiissavaa.”

Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 45 pillugu oqaaseqaatinit erserpoq pulaartup inini ataatsimoorussani pulaarsinnaanerata killilerneqarnissaanik aalajangiineq pulaartup pineqartup pulaarnerminik inigisap ilaani najugaqartup kisimi aalajangiivigisinnaasaani ingerlatsisarsinnaaneranut akornutaanngitsoq. Tassa imaappoq pulaartuq inigisap ilaani najugaqartup init ataatsimoortarfiusut sania-tigut kisimi aalajangiivigisinnaasaaniinnaq pulaarsinnaatitaappat arlaatigut aaqqiisoqartariaqartoq. Taamatut aaqqissutissanik nassaarniarnissaq sulisut pissaaffigaat.

Pisuni massakkorpiaq pisariaqartitsineq eqqarsaatigalugu kommunalbestyrelsip suliamik suliarinninnissaa utaqqineqarsinnaanngippat paaqqinniffiup pulaarsinnaanermik killilersuineq pillugu aalajangiigallarnissaanut periarfissaqarpoq. Aalajangiigallarnerli taamaattoq kommunalbestyrelsimut akuerisassanngortillugu aalajangiinerup atuutilersinneqarnerata kingornatigut sapinngisamik pilertornerpaamik saqqummiunneqartariaqarpoq. Tamanna pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 47-kkut aalajangersarneqarpoq.

5.7.3. Paasisara unaavoq ilaqutaasup pineqartup pulaarsinnaanerata killilerneqarnera sioqqullugu tamatumaluunniit kingornatigut kommunalbestyrelsip akuersissutaa pissarsiariniarneqarsimanngitsoq.

Ilaqutaasup pineqartup pissusilersornera pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi § 45, imm. 1, nr. 1-imit 3-mut pineqartunut ilaatinneqarnerasoq paasisutissat pigineqartut aallaavigalugit nalilersinnaanngilara.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq, Ajarsivasimmi pulaartoqartarnissamut killilersuineq atorunnaarsimasoq.

Ajarsivasiup kommunimi uninngavigisami kommunalbestyrelsip akuersineranik pissarsiniaqqaarani ilaqutaasup ininut ataatsimoortarfiusunut isersinnaatitaaneranik killilersuisimanera isorisarialittut isigaara.

Kommunip oqaaseqaataa tusaatissatut tiguara allamillu iliuuseqaqqissnngilanga.

5.8. Allakkat

5.8.1. Pisortap misissuiartortunut oqaatigaa najugaqartut allagarsiassaat najugaqartunut pineqartunut aallaavittut agguanneqartartut. Pisortap oqaatigaa sulisut allakkanik ammarneqarneq ammaaqqusaanngitsut.

Pisortalli tamatumunnga peqatigitillugu oqaatigaa najugartut allagarsiassaat najugaqartunut tunniuneqartuaannarneq ajortut. Pisortap nassuiaatitut oqaatigaa taakku tassaagajuttut akissarsiat allagartaat.

Pisortap pisoq taamatuttaaq oqaluttuaraa, tassani allakkat inissiaatileqatigiiffim-meersut najugaqartoq akuersitinnagu ammarneqarsimallutik. Pisortap nassuiaatitut oqaatigaa allakkanik tiguisusaaq sakkortuumik puigortunngortuusoq, taamaattumillu allakkat ammarneqarsimallutik najugaqartoq aningaasatigut soqutigisaminik isumaginninniarnernani ikiorumallugu.

Allakkat najugaqartunut tunniutinngitsoorneqartassanngitsut kiisalu allakkanik najugaqartut akuersitinnagit ammaasoqartannginnissaa pisortaqtigiiit sulisunut erseqqissarsimavaat. Pisortalli oqaatigaa allakkanik ammarneqarsimannngitsunik

najugaqartunullu tunniunneqarsimanngitsunik suliani ilaanneeriarluni nassaas-
saqartartoq.

5.8.2. Najugaqartut allagarsiassaat tunniutinngitsoorneqarsinnaasut najugaqar-
tumulluunniit allakkat najugartoq akuersitinnagu ammarneqarsinnaasut pissaa-
nermik atuisarneq pillugu inatsimmi kapitali IV-kkut aalajangersarneqanngilaq.

Immikkoortumi 5.1.2-mi oqaatigineqartutut pissaanermik atuisarneq pillugu i-
natsit sukumiisuvoq. Taamaattumik najugaqartumut pissaanermik atuisarneq
pillugu inatsimmi aalajangersarneqartut saniatigut akuliuffiginninnissamut pe-
riarfissaqanngilaq.

Oqaatigaara Tunngaviusumik Inatsimmi § 72-ikkut aalajangersarneqartoq inigi-
saq ajortumiitsaaliugaalluinnassasoq. Tassa ilaatigut imaappoq allagarsiassanik
arsaarinninneq misissuinerlu inatsisikkut tunngavissaqarani eqqartuusivilluunniit
aalajangiinngippat pisinnaanngitsut.

5.8.3. Allakkanik tunniussinngitsoortarneq najugaqartorlu akuersitinnagu am-
maasarneq periaasiunersoq massakkut atorneqartoq periaaserluuniit taanna a-
torneqarunnaarsimanersoq naliliinissannut periarfissaqanngilanga.

Isumaqarpungali allakkanik tunniussisannginnissamut allakkanilluunniit najuga-
qartoq akuersitinnagu ammaanissamut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisik-
kut tunngavissaqanngitsoq.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq,
allakkat tamarmik sulisunit ammarneqaqqaaratik najugaqartunut
tunniunneqartartut.

Aamma kommunimit oqaatigineqarpoq suli siusinnerusukkulli allakkat
tiguneqarnikut inuttavimminut apuutassanik peqartoq.

*Pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi taamatut akuliunnissamut tunngavis-
saqanngikkaluartoq Ajarsivasiup allakkanik tunniussinngitsoortarsimanagera am-
maasarsimanageralu isorisarialittut isigaara, naak pissaanermik atuneq pillugu*

inatsit malillugu taamatut akulerunnissamut inatsisitigut tunngavissaqanngikkaluartoq.

Imatut paasivara, siunissami kommunimit qulakkeerniarneqartoq allakkat uninngatinneqartarnissaat, aamma siusinnerusukkulli allakkat uninngatinneqarsimasut inuttassaviinut apuunneqassasut.

Kommunip oqaaseqaataa tusaatissatut tiguara immikkoortortamullu tamatumunnga allamik iliuseqassanngilanga.

5.9. Torersaaneq

5.9.1. Pisortap oqaatigaa najugaqartut ilaat "pigisanik katersiinnalersartut" ineeqqatillu torersuutikkuminaatsilersaraat. Pisortap tamatumunnga atatillugu oqaatigaa najugaqartut ilaasa ineeraat piffissami sivisunerusumi tukaannaleraangata sulisut torersartaraat pigisallu taamaattut eqqartaraat.

Pisortap oqaatigaa najugaqartup taamaaliornissamut akuersisimera akuersisimannginneraluunniit apeqqutaatinnagu torersaasoqartartoq.

5.9.2. Immikkoortumi 5.1.2-mi oqaatigineqartutut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sukumiisuvoq, taamaattumillu pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi aalajangersarneqartut saniatigut akuliuttoqarsinnaanani.

Oqaatigaara najugaqartut Ajarsivasimmi ineeraat najugaqartut namminerisaminnik angerlarsimaffigigaat, kiisalu najugaqartut pigisaat najugaqartut namminneq pigisarigaat. Oqartussaasoq inatsisiliortunit taamaaliornissamut piginnaatinneqarsimaguni aatsaat innuttaasunut aalajangiisinnaavoq.

Najugaqartut ineeraannik torersaanissamut najugaqartulluunniit pigisaanik najugartoq akuersitinnagu eqqaanissamut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi tunngavissaqanngilaq.

5.9.3. Najugaqartut ineeqqaminnik torersuutitsiniarneranni sulisut ikiuukkusunerat paasisinnaavara.

Uangali naliliinera unaavoq taamatut akuliunnermik aallartitsinissamut inatsisikkut tunngavissaqanngitsoq.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq najugaqartut akuersiseqqaarnagit inaannik iluarsaassisoqartarunnaarnikuusoq.

Najugaqartut ineeraanni sulisut najugaqartunik taamaaliornissamut siumut akuersisitseqqaaratik torersaasarsimanagerat pigisanillu eqqaasarsimanagerat isorissarialittut isigaara.

Kommunip oqaaseqaataa tusaatissatut tiguara immikkoortortarlut tamanna pillugu iliuuseqqaqqissanngilanga.

5.10 Naneruutit

5.10.1. Paaqqinniffimmi malittarisassat assilineri Ajarsivasiup misissuineq sioqqullugu uannut nassiuppai.

Paaqqinniffiup malittarisassaanit erserpoq najugaqartut ineeraanni naneruutini ikumatitsisoqqaqqaanngitsoq.

Pisortap pisimasoq oqaluttuaraa, tassanilu najugaqartup ineeqqamini naneruutit 35-t ikitersimavai. Sulisut najugaqartoq oqarfigisimavaat naneruutini ikumatitsisoqqaqqaanngitsoq, naneruutillu supoorlugit qamitersimallugit.

5.10.2. Immikkoortumi 5.9.2-mi oqaatigineqartut najugaqartut ineeraat najugaqartut namminerisamittut angerlarsimaffigaat.

Qulaani taamatuttaaq oqaatigineqartut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit sukumiisuvoq, taamaattumillu pissaanermik atuisarneq pillugu inatsisikkut tunngavissalerneqanngitsunik akuliuttoqarsinnaani.

Najugaqartut naneruutini ikumatitsinissaminnut periarfissaannik killilersuinissamut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi tunngavissaqanngilaq.

Oqaatigaara paaqqinniffiup ingerlanissaanut pisariaqartunik ataatsimut malittarisassanik aalajangersaanissamut pisunilu aalajangersimasunik aalajangiinissamut periarfissaqartoq. Malittarisassat taamaattut aaqqissuussaannermut tunngasunik taaneqartarput. Innuttaasulli kiffaanngissuseqarsinnaatitaanerisa, matumani Tunngaviusumik Inatsit aamma Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqa-tigiissut ilanngullugit eqqarsaatigalugit, ilaatigut manna nassataraat, tassalu aaqqissuussaannermut tunngasut inatsisikkut tunngavittut atornissaannut periarfissaq arlalitsigut killilersuiffigineqartoq.

5.10.3. Ajarsivasiup najugaqartut naneruutinik ikumatitsinikkut ikuallattoor-sinnaannermut illersorneqarnissaannik kissaateqarnera paasisinnaavara.

Paaqqinniffiulli malittarisassai atuutsinneqassappata taakkua aalajangersarnis-saannut pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi aaqqissuussaannermulluunniit tunngasuni inatsisikkut tunngavissaqarnissaat piumasqaataavoq.

Najugaqartut namminneq ineeqqaminni naneruutinik ikumatitsinissaannik iner-teqquteqarnissamut inatsisikkut tunngavissaqanngitsoq takusinnaavara.

Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq, tikilluaqqusinermi naqitami naneruutinik atueqqusinnginneq ilaatinneqarunnaarsimasoq. Tassunga atatillugu kommunimit oqaatigineqarpoq najugaqartut inaanni naneruutinik atueqqusinnginneq atorunnaarsimasoq.

Ajarsivasiup paaqqinniffimmi malittarisassanik taamaaliornissamut inatsisikkut tunngavissaqarani najugaqartut ineeraanni atuutsitsisimanera isorisaralittut isigaara.

Kommunimit oqaaseqaat tusaatissatut tiguara immikkoortortamullu tamatumunnga qanoq iluuseqaqqissanngilanga.

6. Kommunimik suleqateqarneq

Pisortap misissuinermi oqaatigaa kommunip ingerlatsivianik suleqateqarneq pi-sortaqatigiinnut assut ajornartorsiutissaqartitsillunilu kipiluttunartuusoq. Oqalo-

qatigiittoqartannginnera misigisimaneqarpoq, ingerlatsivimillu suleqateqarneq "iikkamut aportarnertut" oqaluttuarineqarluni.

Pisortap oqaatigaa ingerlatsivimmut saaffiginnissutit akineqartannginnerat imaluunniit ingerlatsiviup neriorsuereersimagaluarluni pissutsinik kingusinnerusukut iliuuseqarfiginnittannginnera misigineqartartoq.

Pisortap assersuutitut oqaatigaa pissutsit assigiinngitsut pillugit ernummateqarluni allakkat marluk nassiunneqarsimasut, taakkulu akineqarsimanngitsut.

6.1. Pisortap taamatuttaa qqaatigaa pisortaqtigiit ingerlatsivimmut arlaleriarlutik saaffiginnittarsimasut, pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat, pissaanermik atuisarneq, pissaanermik atuinissamut siumut akuerssuteqartarnerup pissaanermillu atuinernik nalunaarutinnittarnerup ingerlasarneri il.il. eqqarsaatigalugit ilitsersorneqarnissaq tunaartarisassanillu pissarsinissaq anguniarlugu. Pisortap aamma oqaatigaa ingerlatsivik saaffiginnissutitut akissuteqarneq ajortoq erseqqarluttunilluunniit akissuteqartartoq.

Pisortap aamma oqaatigaa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi aalajangersakkat ilaasa malinneqartannginnerat pisortaqtigiit ilisimagaat. Pisortaqtigiit ilaatigut tamanna tunngavigalugu ingerlatsivimmut saaffiginnittarsimapput siunnersorneqarumallutik ilitsersorneqarumallutillu, saaffiginnissutillu taakku akineqartarsimanngillat. Pisortaqtigiit pissaanermik atuisarneq pillugu inatsit eqqarsaatigalugu sulinerisa allanit nakkutigineqannginnerat ernumassutigaat, tamannalu ernummatigigitsik oqaatigalugu.

Pisortap misissuiartortunit aperineqarluni oqaatigaa Ajarsivasimmit nalunaarutigininnernik piffissami sivisunerusumi soq takkuttoqartarsimannginnerasoq paasiniarlugu pisortaqtigiit ingerlatsivimmit attaveqarfigineqarsimanngissaannartut.

6.2. Pisortap misissuinermi taamatuttaa qqaatigaa nakkutilliisuliinissamik/namineersinnaassusiiiaanissamik qinnuteqarnermi periaaseq pisortaqtigiit ilismanngikkaat. Pisortaqtigiit tamanna ingerlatsivimmut paasiniarsimagaluarpaat, akissummilli tigusaqarsimanatik.

Pisortap aammattaaq oqaatigaa pisortaqatigiit naliliisut misissuinerup nalaani najugaqartut sisamat-tallimat missaasa nakkutilliisulerneqarnissaat naleqquttuusussaasoq.

6.3. Pisortap aammattaaq oqaatigaa pisortaqatigiit aningaasaqarnermik naatsorsuuserinermillu ingerlatseriaaseq kommunimit allanngortinneqarmalli taassuma atornissaa pisortaqatigiit nalulersimgaat. Pisortaqatigiit ingerlatseriaatsimik ilinniartinneqalaarsimapput, tamakkiisumilli suli ilikkarsimanagu. Ajarsivasiup ukioq manna missingersuutaanik atuineranillu pisortaqatigiit massakut malinnaaviginnissinnaajunaarnerat tamatuma nassatarisimavaa. Pisortaqatigiit ajornartorsiut taanna ingerlatsivimmut arlaleriarlutik saaffiginnissutigisarsimagaluarpaat, aki-neqartarsimanatilli.

6.4. Nalunaarusiaagallartoq manna tunngavigalugu kommunimit oqaatigineqarpoq naatsorsuuserinermut periuseq nutaaq pillugu akineqassasoq. Aamma kommunimit oqaatigineqarpoq kommuni pissaanermik atuneq pillugu inatsimmik atuilernissami piviusunngortitsinissamut tapersersorneqarnissamik oqaloqateqarnissamillu amigaateqartoq.

Pisortap ingerlatsivimmik attaveqarfiginninneq suleqatiginninnerlu pillugit oqaatigisai ernumanartutut isigaakka. Pingaartumik pissaanermik atuisarneq pillugu malittarisassat qanoq atorneqarnissaannik qanorlu paasineqarnissaannik saaffiginnissutit suli akineqarsimannginnerannik pisortaqatigiit paasissutissiissutigisaat ernumanartutut isigaakka. Oqaatigaara kommunip paaqqinniffiutaasa pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi malittarisassani pineqartunut ilaatinneqartut malittarisassat taakku pillugit pisariaqartunik ilisimasaqarnissaat ingerlatsiviup akisussaaffigisussaagaa.

Ajarsivasimmi pisortaqatigiit kiisalu kommunimi ingerlatsiviup naleqquttumik suleqatiginninnerup pilersinneqarnissaa suliniutigissagaat kaammattuutigaara.

Kommunip ataani paaqqinniffiit pissaanermik atuisarneq pillugu inatsimmi malittarisassani pineqartunut ilaatinneqartut malittarisassat taakku pillugit pisariaqar-

tunik ilisimasaqalernissaat ingerlatsiviup pilertornerpaamik qulakkiissagaa aammattaaq kaammattuutigaara.

Kommunip oqaaseqaatai tusaatissatut tiguakka immikkoortortarlu pillugu allamik iliuuseqaqqissanngilanga.

7. Ajarsivasimmi sulisut

Ajarsivasiip allagai misissuineq sioqqullugu tiguakka, taakkunanilu Ajarsivasiup suliatigut pingaarnertut ajornartorsiutai ilaatigut allaaserineqarput. Taakkunani ilaatigut oqaatigineqarpoq suliatigut ajornartorsiut annertunerpaaq tassaasoq sulisunik ilinniarsimasunik amigaateqarneq kiisalu tamanna najugaqatigiikkuutaa-nik ukiut ingerlanerini peqqissutsikkut amerlaneruleriartortunik ajornartorsiuti-linnik paaqutarinninnermi ajornartorsiutissaqartitsisoq.

Allakkani ilaatigut oqaatigineqarpoq sulisut akissarsiffiit nalaanni sapaatillu akunerisa naanerini nalunaaqqaaratik sulinngitsoorajuttartut.

Ajarsivasiup pisortaata misissuinnermi oqaatigaa sulinngitsoortarnerpassuit najugaqartunik paaqutarinninnermik eqquinerluttartut. Pisortap taamatuttaa qqaatigaa napparsimallutik sulinngitsoortartut nalunaaqqaaratillu sulinngitsoortartut assut ajornartorsiutaasut.

Pisortap taamatuttaa qqaatigaa sulisut pujortariartortarnerat najugaqartunik paaqutarinninnermik eqquinerluttartoq. Sulisut sulinnermik nalaani pujortarsinnaatitaanngillat, sulisunilli suliffiup nalaani suli pujortariartortoqartarluni. Pisortap oqaatigaa pisortaqatigiit ajornartorsiutip taassuma aaqqiiviginiarnera unitsiinnarsimagaat.

Pisortap aammattaaq oqaatigaa sulisut tamatumunnga piffissaqaraluarlutik najugaqartunik aallartisaaneq/uummarissaaneq/sammisaqartitsiniarneq ajortut, suli-sullu najugaqartunik aallartisaatinniarlugit/uummarissaatinniarlugit/sammisaqartitsisinniarlugit pisortaqatigiit suli misisilittaraat.

Sulisunik ilinniarsimasunik amigaateqarneq sulisullu piffissani aalajangersimasuni sulinngitsoortarneri pillugit pisortap paasissutissiissutai ernumanartutut isigaak-

ka. Oqaatigaara ajornartorsiut taanna utoqqarnik paaqqinniffinni assigiinngitsuni misissuisarninni tusarajuttarpara.

Sulisunik ilinniarsimasunik amigaateqarnermik kiisalu sulisut piffissani aalajangersimasuni sulinngitsoortarnerannik ajornartorsiut Ajarsivasiup qanoq iliorluni naleqqunnerpaamik aaqqinniarsinnaaneraa Ajarsivasiup Kommuni Kujallermi ingerlatsivik oqaloqatigalugu isumaliutersuutigissagaa kaammattuutigaara.

Immikkoortorta q tamanna pillugu allamik iliuuseqaqqissanngilanga.

8. Nangitsineq

Ajarsivasik qinnuigaara sulisut, najugaqartut aamma ilaqutaasut nalunaarusiamik matuminnga ilisimatinneqassasut.

Ajarsivasik qinnuigaara oqaatigissagaa imm. 5.4, 5.5 aamma 5.6-imi oqaatigisama qanoq iliuuseqarfiusimanera.

Ajarsivasik qinnuigaara paasissutissat kommunimi ingerlatsivik aqutigalugu nassiutissagai, taamaalilluni ingerlatsivik periarfissillugu Ajarsivasimmit oqaatigineqartunut oqaaseqarnissaanut.

Kommunimi ingerlatsivimmut nalunaarusiap matuma assilinera ilisimatitsissutitut nassiuppara.

Nalunaarusiaq una 2023-mi ukiumoortumik nalunaarutinnut ilanngunneqassaaq aamma tamanut takusassiarineqassaaq nittartakkut www.ombudsmand.gl-ikkut.

Misissuinerup inatsiseqartitsinikkut tunngavia

Ombudsmandip sulineranut inatsiseqartitsinikkut tunngavigisaq Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu Inatsisartut inatsisaanni (matuma kingornatigut Ombudsmandi pillugu inatsimmik taaneqartartussami) nr. 7-imi, 1. juni 2017-imeersumi aalajangersarneqarpoq.

Inatsisartut Ombudsmandiat Inatsisartunit qinerneqartarpoq, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 1, imm. 1, sulinerminili Inatsisartunut attuumassuteqarani, tak. § 6, imm. 1. Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataanni pisortat ingerlatsiviisa ilaat tamarmik Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqarput, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 7, imm. 1-imi oqaaseqatigiit siulliit.

Oqartussaasut inuillu Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut inatsiseqartitsineq atuuttoq unioqqutillugu iliuseqarnersut suliassaminnilluunniit ingerlatsinerminnut atatillugu allatigut kukkussuteqarnersut sumiginnaanersulluunniit Ombudsmandip misissugassaraa, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 19, imm. 1. Ombudsmandi isornartorsiuisinnaavoq, inassuteqaateqarsinnaalluni sulihamillu paasinninnini aamma saqqummiussinnaallugu, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 20.

Pisortat ingerlatsivianni annertunerusumik kukkussuteqartoqarsimanissaa imaluunniit sumiginnaasoqarsimanissaa ilimagisariaqartoq Ombudsmandip misissuinerata takutippagu Ombudsmandi Inatsisartut Inatsisinut Ataatsimiititaliaannut tamatumunngalu peqatigitillugu Naalakkersuisunut kommunalbestyrelsimulluunniit suliaq pillugu nalunaaruteqassaaq, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 23.

Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiitsigut siullertigut aalajangersarneqarpoq paaqqinniffiit suliffeqarfiilluunniit kiisalu atorfeqarfiit allat Ombudsmandip sulinerani pineqartunut ilaatinneqartut suulluunniit Ombudsmandip misissorsinnaagai. Taamatut misissuineranut atatillugu – Ombudsmandi pillugu inatsimmi §§-ini 19-imi 20-milu aalajangersarneqartut saniatigut – Ombudsmandip pissutsit paaqqinniffiup aaqqissuussaananeranut ingerlanneqarneranullu

tunngasut kiisalu pissutsit paaqqinniffimmik atuisut pineqartarnerannut taakkulu pillugit ingerlatanut tunngasut inuppalaartumik misigittartumillu isiginnittaaseq aallaavigalugu naliliiffigisinnaavai, tak. Ombudsmandi pillugu inatsimmi § 16-imi oqaaseqatigiit aappaat.